

مقایسه روش‌های تدریس دستوری و دوسویه بر عملکرد و یادگیری شوت ثابت بسکتبال با تکیه بر مدل جنتایل

سهیلا گوهررخی¹، علیرضا صابری کاخکی²، مهدی سهرابی³، مهدی جباری نوقابی⁴

¹ دانشجوی دکتری رفتار حرکتی، گروه رفتار حرکتی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.
² گروه رفتار حرکتی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. (نویسنده مسؤل) askakhki@um.ac.ir
³ گروه رفتار حرکتی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.
⁴ گروه آمار، دانشکده علوم ریاضی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.

چکیده

روش‌های تدریس متفاوتی برای فراگیران مورد استفاده قرار می‌گیرد، اما توافق نظری در این خصوص که کدام روش بهره‌وری بیشتری دارد، صورت نگرفته است. لذا هدف از مطالعه حاضر مقایسه اثر روش‌های تدریس دستوری و دوسویه بر عملکرد و یادگیری شوت ثابت بسکتبال با تکیه بر مدل جنتایل می‌باشد. پژوهش حاضر از نوع نیمه تجربی بود که به صورت پیش‌آزمون و پس‌آزمون انجام شد. شرکت‌کنندگان شامل 43 دختر نوجوان داوطلب بودند که به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. افراد به صورت تصادفی به سه گروه روش تدریس دستوری، دوسویه و کنترل تقسیم شدند. شرکت‌کنندگان تکلیف پرتاب آزاد بسکتبال را مطابق با مدل جنتایل تمرین کردند و عملکرد آنها طی چهار مرحله پیش‌آزمون، یادداری فوری و یادداری‌های با تاخیر اندازه‌گیری شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل واریانس مرکب با اندازه‌های تکراری و آزمون تعقیبی بونفرونی استفاده گردید. هر دو روش دستوری و دوسویه بر عملکرد شرکت‌کنندگان تأثیر معنی‌داری داشت ($P \leq 0.05$)، اما تفاوت معنی‌داری بین دو شیوه دستوری و دوسویه دیده نشد ($P \leq 0.05$). نتایج کلی تحقیق بیانگر این است که در فرایند یادگیری این مهارت، هر دو روش می‌تواند اثرات مثبتی بر آموزش مهارت داشته و موجب پیشرفت مهارت گردد.

اطلاعات مقاله

مقاله علمی - پژوهشی

دریافت: 21 فروردین 1397

پذیرش: 07 آبان 1397

واژگان کلیدی:

تدریس
یادگیری
بسکتبال
جنتایل
عملکرد

The comparison of command teaching style with reciprocal teaching style on the performance and learning of basketball shoot based on Gentile's model

Soheyla Goharrokhi¹, Alireza Saberi Kakhki², Mehdi Sohrabi³, Mehdi Jabbari Noughabi⁴

¹ PhD student of Motor Behavior, Department of Motor Behavior, Faculty of Sport Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

² Department of Motor Behavior, Faculty of Sport Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran. (Corresponding author) askakhki@um.ac.ir

³ Department of Motor Behavior, Faculty of Sport Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

⁴ Department of Statistics, Faculty of Math Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Original Research Paper

Received: 10 April 2018

Accepted: 29 October 2018

Keywords:

Teaching
Learning
Gentile
Basketball
Performance

ABSTRACT

Different teaching styles are used by the trainers, but there is not any theoretical agreement on the style that will have the most productivity. Therefore, the purpose of this study was to compare the effect of command and reciprocal teaching styles on the performance and learning of basketball throw with emphasize to Gentile Model. This is a quasi-experimental study conducted in pre-test and post-test phases. Participants included 43 volunteer teenage girls who were selected by available sampling. The participants were randomly divided into three groups: command, reciprocal and control. Participants practiced basketball free throws in accordance with the Gentile's model and their performance was measured in four steps including pre-test, immediate retention and delay retentions. For analysis of data, mixed ANOVA with repeated measures and Bonferroni tests were used. Both command and reciprocal styles had a significant effect on participants' performance ($P \leq 0.05$). However, there was no significant difference between these styles ($P \geq 0.05$). Based on the results, it can be said that both styles can have a positive effect on the training process and improve this skill.

1. مقدمه

مسابقه است [6]. عده ای از محققین معتقدند با توجه به امکانات موجود در مدارس و تعداد دانش‌آموزان استفاده از روش دستوری می‌تواند مزایای بیشتری را برای دانش‌آموزان فراهم نماید [7,8]. اما نظریه‌های موجود و یافته‌های تحقیقات انجام شده امروزی، گواه این مطلب است که دانش‌آموزانی که با فرایند یاد دهی-یادگیری فعال آموزش دیده‌اند، نسبت به سایر دانش‌آموزان پیشرفت تحصیلی بهتری دارند [5]. مسئله شیوه یادگیری نه تنها در حوزه‌های درسی و آموزشی، بلکه در سایر حوزه‌ها از جمله علوم ورزشی و یادگیری مهارت‌های حرکتی جایگاه ویژه دارد. پژوهشگران علوم ورزشی همواره در تلاشند تا با معرفی روش‌های جدید علمی، توانایی معلمان و مربیان را در آموزش مهارت‌های حرکتی افزایش دهند. در چند سال اخیر تاثیر فرآیندهای شناختی بر یادگیری مهارت‌های حرکتی مورد توجه محققان حوزه تربیت بدنی قرار گرفته است [9].

بر این اساس یکی از عواملی که یادگیری مهارت‌های حرکتی را تحت تاثیر قرار می‌دهد، روش تدریس فعال و دو سویه است که می‌تواند در یادگیری مهارت‌های حرکتی موثر واقع شود. در تعریف مفهومی از روش تدریس دوسویه فرایند یادگیری در زمان انجام دادن فعالیت دانش‌آموزان، فرایندی خودگردان، خودفرمان، خود نظم جو و خود رهبر است و مربی بیشتر در نقش تسهیل کننده و ایجاد کننده فرصت‌های مناسب برای یادگیری ظاهر شده و سازگاری بیشتری می‌تواند ایجاد کند. در این روش، یادگیری به صورت کامل در جریان فرایند آموزشی اتفاق می‌افتد و از ثبات و پایداری بیشتری برخوردار است [4,5]. در سال 1987 جنتایل یک مدل دو مرحله‌ای برای یادگیری مهارت‌های حرکتی پیشنهاد داد و آن را با تکیه بر دیدگاه اهداف نوآموز توسعه داد. بر مبنای مدل جنتایل دستورالعمل‌های اولیه ارائه شده در مرحله اکتساب، درک اینکه چه انجام شود تا یک ایده عمومی از الگوی حرکتی لازم شکل بگیرد را ممکن می‌سازد [10].

مدل طبقه بندی جنتایل بر دو بعد مهم استوار است. اولین بعد طبقه بندی جنتایل با بافت محیطی ارتباط دارد که مهارت در آن اجرا می‌شود. دو ویژگی بافت در این بعد دخالت دارد. اولین ویژگی محیطی شرایط تنظیم کننده است. شرایط تنظیم کننده، ویژگی‌هایی از بافت محیطی است که خصوصیات حرکت را کنترل می‌کنند؛ یعنی برای کسب موفقیت حرکات شخص باید با این خصوصیات محیطی تطابق یابد؛ به عنوان مثال سطحی که شخص بر روی آن راه می‌رود، حرکات فردی را که برای راه رفتن از آن سطح استفاده می‌کند تحت تاثیر قرار می‌دهد.

بحث روش‌های یاددهی یادگیری و تدریس معلمان در کلاس‌های درس، یکی از مباحث اساسی و اصولی درحوزه تعلیم و تربیت است که توجه بسیاری از متخصصان تعلیم و تربیت، برنامه ریزی درسی و روانشناسی تربیتی را به خود جلب کرده است [1]. یادگیری فرآیندی است که در آن عوامل و متغیرهای بسیاری در حال تعامل هستند که نوع و شدت تعامل، تغییرات گوناگونی را به دنبال می‌آورد. برخی از این عوامل که تاثیر آشکاری در روند یادگیری دارند شامل: آمادگی، انگیزه و هدف، تجارب گذشته، موقعیت و محیط یادگیری، رابطه جز و کل، تمرین و تکرار و روش تدریس است [2]. هر روش آموزشی و تدریس دارای معیارها و شرایط خاصی است. تاثیر شده است که یک روش مطلوب، باید با پایه‌های بیولوژیکی و روانی رفتار انسان هماهنگی داشته باشد و با روش‌های معتبر کسب دانش، اصول و ایده‌ال‌های انسانی همدم و سازگار باشد [3].

متخصصان تعلیم و تربیت روش‌های تدریس را به دو دسته اصلی روش سنتی و روش‌های فعال تدریس تقسیم می‌کنند. در روش‌های سنتی معلم همه کاره است و دانش‌آموزان حالتی منفعل و پذیرنده دارند و یادگیری یک طرفه و یک سویه از جانب معلم صورت می‌گیرد. روش فعال تدریس به روش‌هایی اطلاق می‌گردد که در آنها شاگردان در جریان آموزش نقش فعالی بر عهده دارند و با استفاده از راهنمایی معلم به کسب تجربه می‌پردازند و یادگیری جریانی دوسویه دارد [4,5]. چنین بنظر می‌رسد که روش‌های تدریس بر روی یک طیف قرار دارند و از حالت معلم محور تا حالت شاگرد محور امتداد می‌یابد. روش دستوری یا فرماندهی یک شیوه معلم محور است. در این روش انتظارات و اهداف برای شاگردان روشن است و در کلاس‌های بزرگ کاربرد مناسب تری دارد.

هر چند روش دستوری برای نیل به اهداف در زمان کوتاه مفید است، اما تفاوت‌های فردی در نظر گرفته نمی‌شود و پاسخ نهایی، فقط مهارت مورد نظر معلم است. این روش برای معلم آسان است و وقت کمتری می‌گیرد و حرکات خلاق و ابتکاری تحریک نمی‌شود. معلمین متخصص تمایل کمتری به استفاده از این روش دارند [4]. در مقابل روش دستوری روش شاگرد محور و غیر مستقیم وجود دارد، در این روش یک چالش یا مسئله حرکتی به راه حل‌های مختلفی نیاز دارد، معلم در این روش یادگیرنده را در موقعیت ابهام و چالش قرار می‌دهد. این روش پویا به فضا، زمان و وسایل کافی نیاز دارد و روش خوبی برای تثبیت یادگیری و اجرای پاسخ‌های متنوع در بازی، تمرین یا

روش‌های تدریس دستوری و دوسویه بر عملکرد و یادگیری شوت ثابت بسکتبال با تکیه بر مدل جنتایل وجود دارد؟

2. روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع نیمه تجربی بود که به صورت پیش‌آزمون و پس‌آزمون انجام شد. جامعه آماری شامل دختران نوجوان بود. شرکت‌کنندگان این تحقیق به صورت در دسترس به وسیله یک پرسشنامه مقدماتی، از میان دانش‌آموزان شهرستان مشهد انتخاب شدند. حجم نمونه پس از گزینش نهایی شرکت‌کنندگان و با استفاده از نرم افزار G POWER، 43 نفر در نظر گرفته شد. بدین ترتیب 43 دختر نوجوان که واجد شرایط ورود به مطالعه (سالم، عدم مصرف هرگونه دارو، سابقه جراحی، آسیب نورولوژیک، بیماریهای قلبی - عروقی، مشکل حرکتی و غیر ورزشکار) بودند، انتخاب شدند. پس از اطمینان از سلامت افراد و رضایت شرکت‌کنندگان و والدین، قد و وزن شرکت‌کنندگان اندازه‌گیری و سن نیز براساس اطلاعات شناسنامه به سال درج شد. سپس در یک جلسه توجیهی شرکت‌کنندگان با نحوه اجرا و چگونگی روند کار آشنا شدند.

شرکت‌کنندگان به صورت تصادفی در سه گروه تقسیم شدند (روش تدریس دستوری $n=14$ ، روش تدریس دوسویه $n=17$ ، کنترل $n=12$). در ابتدا مهارت مورد نظر برای تمامی شرکت‌کنندگان توضیح داده شد و سپس از شرکت‌کنندگان خواسته شد تا مهارت را اجرا نمایند. مهارت تدریس شده در تمامی گروه‌ها شوت منطقه ای از روبرو در بسکتبال بود. پروتکل تمرین در گروه روش دستوری بدین قرار بود: در ابتدای درس، مربی به شرکت‌کنندگان، چندین بار مهارت را نشان می‌داد. در طی این سبک تدریس، مربی تمامی تصمیم‌ها را گرفته و محل، زمان و نمایش حرکات را در طول درس را کنترل می‌کرد.

در فرآیند تمرین، مربی بازخوردهای فردی به شرکت‌کنندگان داده و فراگیران به راهنمایی‌های مدرس پاسخ می‌دادند و در مجموع کلاس به روش منظم و سازمان یافته که بیانگر سبک دستوری تدریس است مدیریت می‌شد. در گروه روش دوسویه سعی شد تا حد امکان از تعریف مفهومی این روش در جریان آموزش استفاده شود. بنابراین در این روش تاکید ما بر یادگیری از طریق پرورش اعتماد به نفس، تقویت روحیه ی کاوشگری، استدلال، مهارت ذهنی دانش‌آموزان و کشف مطالب و مفاهیم آموزشی با فعال کردن معلم و دانش‌آموزان بود. به منظور این امر در ابتدا مربی تکنیک مهارت را چند بار به فراگیران نشان داده سپس از آنها می‌خواست تا نکات آموزشی لازم را که در شروع

دومین ویژگی محیطی در این طبقه بندی، تغییر بین کوششی است به این مفهوم که شرایط تنظیم‌کنندگی اجرا، از یک اجرا تا اجرای دیگر ممکن است یکسان یا متفاوت باشد. این طبقه بندی، اساس بسیار خوبی را برای فهمیدن نیازهای اجرا کننده به انواع مهارت‌های حرکتی می‌باشد [11].

به نظر می‌رسد این طبقه بندی، وسیله خوبی برای اطلاع یافتن از ویژگی‌های مهارتی است که باعث ایجاد مهارت‌های متفاوت از مهارت‌های دیگر می‌شود و چون اجرا در انتهای این مهارت‌ها در یک محیطی غیر قابل پیش‌بینی و با تغییر ماهیتی آنها اجرا می‌شود، فرض بر این است که شرایط تنظیمی متفاوت و در نتیجه پاسخ‌های متفاوتی را تجربه کرده و در نتیجه پاسخ‌های متفاوت، متنوع و مرتبط با نیازهای متغیرش را خواهد داد که وابسته به مراحل مختلف مدل جنتایل خواهد بود. مدل جنتایل همچنین می‌تواند در شرایط مختلف، راهنمای خوبی برای تعیین برنامه‌های عادی تمرین یا آموزش باشد [11].

اما آنچه که کمتر به آن پرداخته شده کاربرد این مدل در روش‌های مختلف تدریس است. زیرا به نظر می‌رسد استفاده از روش‌های تدریس متفاوت بر مبنای این مدل می‌تواند به غنای نظری تفاوت‌های این روش‌های تدریس بیفزاید. موضوعی که می‌تواند به لحاظ کاربردی به عنوان راهنمایی برای مربیان در طراحی برنامه‌های آموزشی و تمرینی ارائه گردد. چرا که یکی از دغدغه‌های اصلی مربیان سازماندهی تمریناتی است که باید در یک جلسه توسط فراگیران انجام پذیرد. حسین پور طی تحقیقی هدف بررسی میزان آشنایی معلمان با روش‌های فعال تدریس نتیجه گرفت دبیرانی آشنایی بیشتری از روش‌های فعال تدریس دارند، بیشتر در زمینه تدریس خود از آنها استفاده می‌کنند و دانش‌آموزان از یادگیری بالاتری برخوردارند. بنابراین آشنا ساختن معلمان با روش‌های نوین تدریس امری لازم و ضروری است و با اطمینان می‌توان گفت ضمانت اجرایی هرگونه اصلاح و پیشرفت در وضع یادگیری، به نحوه کار و عمل معلمان وابسته است [5].

اگر همه امکانات در اختیار معلمان قرار داده شود، اما فاقد بینش و بصیرت لازم در باب مبانی، اصول و روش‌های متری آموزشی باشند، پیشرفت مورد انتظار در امر تربیت دانش‌آموزان کشور را نمی‌توان تضمین نمود. از طرف دیگر نیز می‌توان گفت معلمان و مربیان می‌خواهند بدانند، در یک جلسه، مهارت‌های مختلف را چگونه و با چه نظمی تمرین دهند تا به یادگیری مطلوب و بیشینه دست یابند. با توجه به این مسائل محققین در تحقیق حاضر قصد پاسخ به این سوال را دارند که آیا تفاوتی بین

جدول 1. مشخصات جمعیت شناختی شرکت کنندگان

Table 1. Demographic characteristics of the groups

Index	Group	M±SD
Age (Year)	Control	14.66±0.65
	Command	14.42±0.93
	Reciprocal	14.35±0.93
Height (cm)	Control	158.5±5.51
	Command	159.5±7.46
	reciprocalR	158.06±6.138
Weight (kg)	Control	51.33±7.16
	Command	51.85±8.20
	Reciprocal	48.7±6.14

جدول 2. اثرات درون گروهی آزمودنی تحلیل واریانس مرکب با اندازه‌های مکرر

Table 2. Within group effects of variance of analysis with repeated measure

Source	df	Mean square	F	Sig	Effect size
The effect of time	3.04	466.86	70.345*	0.000	0.638
Interaction of time * group	6.08	28.136	4.23*	0.001	0.175
Error	121.65	6.63			

*: نشان دهنده وجود معنی داری

جدول 3. اثرات بین گروهی آزمودنی تحلیل واریانس مرکب با اندازه‌های مکرر

Table 3. Between groups interventions variance of analysis with repeated measure

Source	df	Mean square	F	Sig	Effect size
Interception	1	109046.5	*5943.68	0.0001	0.993
Group	2	373.44	*20.35	0.0001	0.504
Error	40	18.34			

*: نشان دهنده وجود معنی داری

در فرایند آموزش، یادگیری از طریق تدریس صورت می‌گیرد. تدریس عبارت است از تعامل یا رفتار متقابل معلم و یادگیرنده بر اساس طرح منظم و هدف دار معلم برای ایجاد تغییر رفتار

تدریس برای یکدیگر یادآوری نمایند و به هم کمک کنند. سپس مربی شرکت کنندگان را ترک می‌کند و افراد مهارت را به صورت گروه‌های دوفره تمرین می‌کردند. در این روش افراد مجبور می‌باشند تا خودشان مهارت را فرا گیرند و تنها قادر به ارائه پیشنهادات محدود هستند. بنابراین فراگیران تشویق می‌شوند تا از یکدیگر یاد گرفته و به هم بازخورد دهند. گروه کنترل هیچ سبک تمرینی مهارتی دریافت نکرده و تنها در پیش‌آزمون و پس‌آزمون شرکت کردند. پس از مرحله پیش‌آزمون (شامل 15 کوشش) پروتکل‌های تمرینی در تمامی گروه‌ها در طی مرحله اکتساب (چهار جلسه) که به صورت انجام مهارت در چهار دسته 15 کوششی بود، انجام شد.

در این مرحله هر شرکت‌کننده با توجه به پروتکل تمرینی مبتنی بر مدل جنتایل در هر کدام از طبقه‌ها 10 کوشش انجام داد و در پایان هر طبقه، پنج کوشش جهت آزمون اکتساب اجرا شد [3]. در پایان مرحله اکتساب، مراحل یادآوری طی سه نوبت (بلافاصله پس از پایان جلسه چهارم، 72 ساعت و دو هفته بعد) مشابه با مرحله پیش‌آزمون انجام شد. به منظور تحلیل داده‌ها ابتدا از طریق آزمون شاپیرو-ویلک از طبیعی بودن توزیع داده‌ها اطمینان حاصل شد. برای تجزیه تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل واریانس مرکب با اندازه‌گیری تکراری و آزمون تعقیبی بونفرونی استفاده شد. برای تجزیه تحلیل داده‌ها سطح معنی داری $P \leq 0.05$ در نظر گرفته شد.

3. نتایج و بحث

میانگین، تعداد و انحراف استاندارد مربوط به مشخصات جمعیت شناختی شرکت کنندگان (وزن، قد، سن) در جدول 1 آورده شده است.

در ابتدا جهت بررسی اثرات تمرین در هر گروه از آزمون تحلیل واریانس مرکب با اندازه‌گیری تکراری استفاده شد. نتایج مقایسه‌های درون گروهی در جدول 2 ارائه شده است.

نتایج آزمون تحلیل واریانس مرکب با اندازه‌گیری تکراری اثر زمان، اثر گروه و همچنین تعامل زمان و گروه را معنی‌دار نشان داد؛ بنابراین از آزمون تعقیبی بونفرونی برای تعیین محل معنی داری بین گروه‌ها در هر مرحله استفاده شد. نتایج آزمون بونفرونی نشان داد که در مرحله بلافاصله پس از پایان جلسه چهارم، 72 ساعت و دو هفته بعد تنها بین گروه کنترل با دو گروه دوسویه و دستوری تفاوت معنی داری وجود دارد ($P \leq 0.05$).

ذهن انسان فعال در نظر گرفته می‌شود. بدین معنا که هر مفهومی که با نظام مفاهیم ذهن تناسب داشته باشد جذب ذهن می‌شود و اگر متناسب نباشد جذب نمی‌گردد. در این روش معلم شرایط را مساعد می‌کند و فراگیر با مشارکت فعال خود یاد می‌گیرد [24].

دانش‌آموزانی که با روش دوسویه آموزش دیده‌اند فرصت تفکر، تجزیه و تحلیل مفاهیم علمی و مرتبط ساختن مفاهیم علوم با زندگی شخصی، اجتماعی و تجربه و دانش قبلی خود عملکرد بهتری دارند. فراگیرانی که با روش دو سویه آموزش دیده‌اند در ارتباط دادن علوم به تجربیات خودشان موفق هستند و در کلاس اظهار وجود بهتری دارند [25]. در توضیح نتایج تحقیق حاضر می‌توان اشاره کرد که برخی از تحقیقات پیشنهاد می‌کنند که روش تدریس دستوری، بهبود یادگیری بیشتری را نسبت به گروه دو سویه نشان می‌دهد، ولی در بعضی مطالعات دیگر نیز نتایج به نفع برتری روش تدریس دوسویه می‌باشد. یکی از مزایای مهم روش دستوری توانایی آن در نگهداری، کنترل و مدیریت رفتار دانش‌آموزان نسبت به دیگر روش‌ها است. در این روش معلم منبع و مخزن دانش فرض می‌شود و فراگیران ظروف خالی محسوب می‌گردند که معلم وظیفه دارد مطالب را به طور یک طرفه به آنان انتقال دهد. [14].

هیئت و ادوارد نیز بیان می‌کنند که سبک دستوری به مربی اجازه می‌دهد تا نتایج یادگیری و تکنیک‌های کلیدی را پوشش دهد، با این وجود زمان بر بوده و بازه زمانی در دسترس برای تمرین را کاهش می‌دهد [15]. در مقابل اسنوکسل در تحقیق خود تأثیر سبک‌های آموزشی بر بهبود مهارت و درک موفقیت مهارت بدمینتون در پسران هفت سال مورد بررسی قرار داد. نتایج آنها نشان می‌دهد، در گروهی که به روش خود آموزی تعلیم دیده بودند تفاوت معنی‌داری در بهبود مهارت بدمینتون نسبت به روش دستوری طی جلسه اول مشاهده شد اما در جلسه دوم تفاوت معنی‌داری بین دو گروه مشاهده نشد [16].

یکی از دلایل عدم همسویی در تاثیرگذاری اندک روش دستوری در جلسه اول ممکن است به مدت زمان آموزش مربوط باشد چنانچه در تحقیق یاد شده شرکت‌کنندگان تنها دو جلسه 20 دقیقه‌ای به تمرین و یادگیری پرداخته‌اند ولی در تحقیق حاضر دوره اکتساب در چهار جلسه انجام گرفت که زمان بیشتری را شامل می‌شد. در رابطه با تأثیر روش دوسویه نیز می‌توان اینگونه استنباط کرد که امروزه روش فعال تدریس که بتواند فعالیت‌های دانش‌آموزان را تقویت و یادگیری را به یک جریان دو سویه تبدیل کند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است [17,5].

یادگیرنده، بنابراین معلم و روش‌های تدریس وی یکی از ارکان اصلی است که رسالت آموزش را بر دوش می‌کشد [12,5]. محققین حوزه رفتار حرکتی سال‌هاست به دنبال روش‌های تدریس و تمرینی هستند که شرایط یادگیری حرکتی را به حد بهینه نزدیک کنند و درباره اهمیت روش‌های تمرینی به عنوان صرفه جویی در زمان اتفاق نظر دارند، به این صورت که در شرایط مختلف زمان‌هایی فرا می‌رسد که برای رساندن ورزشکار به مراحل بالاترین حد کیفیت مهارت، سریع‌ترین زمان مد نظر است و در این شرایط است که توجه به نوع روش تمرینی برای مربیان و معلمان خیلی مهم جلوه می‌کند و اگر از این موقعیت به بهترین نحو استفاده شود، بیشترین بهره‌وری را خواهد داشت [13,1].

در تحقیق حاضر به بررسی دو روش تدریس دستوری و دوسویه با تکیه بر مدل جنتایل پرداخته شد. استفاده از مدل جنتایل در هر دو گروه به این علت لحاظ شد تا هر دو گروه طرح درس مهارتی یکسانی را که تنها در روش تدریس متفاوت بود تجربه کنند و میزان اثر روش تدریس به صورت خالص مورد بررسی قرار بگیرد و از تداخل سایر موارد اثر گذار در آموزش جلوگیری شود. نتایج تحقیق حاضر در مقایسه‌های درون گروهی نشان داد که بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون تمامی مراحل در هر دو روش دستوری و دو سویه منطبق با مدل جنتایل تفاوت معنی‌داری وجود دارد، بدین معنا که هم روش تدریس دستوری و هم روش تدریس دوسویه می‌توانند بر عملکرد و یادگیری مهارت شوت بسکتبال شرکت‌کنندگان تأثیر معنی‌داری بگذارند. با این حال نتایج مقایسه‌های بین گروهی نشان داد که بین دو روش تدریس دستوری و دوسویه تفاوت معناداری وجود ندارد.

روش تدریس به عوامل زیادی مانند نگرش و شخصیت هنرآموز، امکانات و تسهیلات، تعداد هنرجویان و غیره بستگی دارد. آموزش بسیاری از مفاهیم دانشی یا شناختی مربوط به برنامه‌های تربیت بدنی و ورزش از طریق روش‌های متفاوتی امکانپذیر است. در روش دستوری نقش معلم بسیار پررنگ می‌نماید. معلمان متخصص و بسیار ماهر تمایل به استفاده از این روش دارند. از مزایای این روش می‌توان به موارد زیر اشاره کرد. برای نیل به اهداف در زمان کوتاه مفید است. انتظارات و اهداف برای هنرجویان روشن است. دارای کاربرد خوب در کلاسهای بزرگ. تفاوت‌های فردی در نظر گرفته نمی‌شود. پاسخ‌نهایی فقط مهارت مورد نظر فراگیر است. حرکات خالق و ابتکاری تحریک نمی‌شود. این روش برای معلم آسان است و وقت کمتری می‌گیرد [16,3]. در روش دوسویه که بخشی از روش فعال می‌باشد

که هر دو روش دستوری و دو سویه می تواند اثرات مثبتی بر روند آموزش داشته باشند. اگرچه امروزه برخی محققین روش‌های فعال تدریس را مورد توجه قرار داده اند و تاکید بیشتری بر آن دارند ولی نتایج پژوهش حاضر نشان داد که روش تدریس دستوری نیز به همان میزان موجب پیشرفت در یادگیرنده می شود که احتمالاً دانش‌آموزان در هر دو روش تدریس از مزایای مربوط به این روش ها که به برخی از آنها در بحث اشاره شد استفاده کرده اند و تفاوت معنی داری در دو روش تدریس مشاهده نشد. بنابراین پیشنهاد می شود محققین در پژوهش های خود سایر قیود را نیز دستکاری نمایند تا زوایای پنهان اثربخشی روش‌های تدریس روشن تر گردد.

مراجع

- [1] Hoseimni, L. (2013). The effect of self-regulation and external focus of attention on distance learning in young girl's badminton service. *Research Journal Al-Zahra University in Motor Behavior, 1*, 1-10.
- [2] Hossein Pour, A. (1996). *Investigation of teachers' knowledge about active teaching methods* (Unpublished master's thesis). University of Tehran, Tehran. [in Persian]
- [3] Doherty, J. (2010). Teaching styles in physical education and Mosston's spectrum. *Kahperd Journal, 48*(1), 4-6.
- [4] Dicke, T., Elling, J., Schmeck, A., & Leutner, D. (2015). Reducing reality shock: The effects of classroom management skills training on beginning teachers. *Teaching and Teacher Education, 48*, 1-12.
- [5] Garekhani, H., Solemani, M., & Solemani, A. (2015). Identification of effective factors on utilization of teaching active methods among Ilam Physical Education Teachers. *Motor Behavior and Management Journal, 11*(22), 169-76. [in Persian]
- [6] Khan Mohamadi, R. (2007). *Evaluation of teaching Physical Education barriers from Ahwaz physical education teachers perspective* (Unpublished master's thesis). Shahid Chamran University of Ahwaz.
- [7] Porter, J. M., Landin, D., Hebert, E. P., & Baum, B. (2007). The effects of three levels of contextual interference on performance outcomes and movement patterns in golf skills. *International journal of sports science & Coaching, 2*(3), 243-55.
- [8] Jarus, T., & Goverover, Y. (1999). Effects of contextual interference and age on acquisition, retention, and transfer of motor skill. *Perceptual and motor skills, 88*(2), 437-47.
- مقصود امین خانداغی در تحقیق خود در سال 2011 با عنوان تاثیر روش تدریس معلمان بر سازگاری و تطابق پذیری دانش‌آموزان به مقایسه سبک اثر دو نوع آموزش معلم محور و یادگیرنده محور پرداخت تا تاثیر این دو روش را بر سازگاری دانش‌آموزان در سه حوزه عاطفی، اجتماعی و آموزشی بررسی کند. نتایج وی نشان می دهد میانگین نمرات عاطفی سازگاری، اجتماعی و آموزشی دانش‌آموزانی که معلمان آنها از روش دوسویه بهره می برند بیشتر از دانش‌آموزانی است که معلمان آنها از روش غیر فعال استفاده می کردند. در واقع بر طبق نتایج مطالعات پیشین به کارگیری روش‌های فعال تدریس، یادگیری اثربخش و اکتشافی را در پی خواهد داشت است [18].
- لاسوند و همکاران بیان می کنند که روش دوسویه به جای منفعل کردن یادگیرنده باعث توسعه مهارت‌های مشارکتی شده و فرد را به فعال شدن تشویق می کند [19]. مطالعات انجام شده توسط هیلپارد و همکاران نشان دادند یادگیرنده هایی که با بقیه همکلاسی ها و به همراه آنها آموزش می یابند تمایل به دانستن و حفظ موضوع اصلی را دارند [20]. از طرف دیگر مک فیدین و بیلی و ماور عنوان می دارند که چون در روش دستوری فرد اساساً نیازی به کنترل رفتار نشان نمی دهد این روش پیشرفت قابل توجهی در مهارت ها را نشان نمی دهد [20, 22]. دینکلمن عنوان می کند با وجود اینکه روش دو سویه به یادگیرنده اجازه می دهد زمان بیشتری را صرف مشارکت و یادگیری کند، اما از طرف دیگر ممکن است این روش مانع آموزش مهارت و تکنیک صحیح شود [23].

4. نتیجه گیری

انتخاب یک روش تدریس مناسب به شرایط آموزشی مدرسه، نگرش فراگیر و اولویت بندی اهداف در هر برنامه بستگی دارد. به طور کلی روش‌های آموزش و تدریس در تربیت بدنی و ورزش به سمت روش‌های ترکیبی متمایل شده است. ترکیب روش‌های متفاوت تدریس از جمله دستوری و دوسویه برای توسعه مهارت‌های حرکتی و ورزشی مناسب است. برای مثال در صورتیکه دانش‌آموز نظم ناپذیر، مبتدی و کم مهارت است می توان از روش دستوری استفاده کرد و در استفاده از روش‌های دوسویه شرایط آموزشی باید به گونه ای باشد که بتوان امکان تجارب متنوع حرکتی و فعالیت های ویژه و اختصاصی را فراهم کرد [16]. به طور کل نتایج کلی تحقیق حاضر بیانگر این نکته می باشد که در آموزش و یادگیری شوت ثابت بسکتبال بین دو روش تدریس تفاوت معنی داری وجود نداشته است، بدین معنا

- [17] McCormack, A. (1997). Classroom management problems, strategies and influences in physical education. *European Physical Education Review*, 3(2), 102-15.
- [18] Khandaghi, M. A., & Farasat, M. (2011). The effect of teacher's teaching style on students' adjustment. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 1391-4. [in Persian]
- [19] Lassonde, C. A., Galman, S., & Kosnik, CM. (2009). Self-study research methodologies for teacher educators. Unpublished manuscript.
- [20] Hillyard, C., Gillespie, D., & Littig, P. (2010). University students' attitudes about learning in small groups after frequent participation. *Active Learning in Higher Education*, 11(1), 9-20.
- [21] Macfadyen, T., & Bailey, R. (2002). *Teaching physical education*. London: Continuum.
- [22] Mawer, M. (2014). *Effective teaching of physical education*. New York: Routledge.
- [23] Dinkelman, T. (2003). Self-study in teacher education: A means and ends tool for promoting reflective teaching. *Journal of Teacher Education*, 54(1), 6-18.
- [24] Hadi-Tabassum, S. (2007). Language, Space and Power: A Critical Look at Bilingual Education. *Language*, 11(1), 1-4.
- [25] Mirzaei, M., & Azizian, F. (2012). Assessment of interactive and Task-Based Learning (TBL) methods compared to the conventional method of undergraduate teaching. *Journal of Medical Education and Development*, 7(1), 10-17.
- [9] Landin, D., & Hebert, E. P. (1997). A comparison of three practice schedules along the contextual interference continuum. *Research quarterly for exercise and sport*, 68(4), 357-61.
- [10] Azizi, H., & Hosseini, F. (2015). Effect of external and internal focus of attention instructions in field dependence and independence on performance and learning of dart throwin. *Motor Behavior*, 7(22), 131-48.
- [11] Magill, R. A. (2011). *Motor learning: Concept and application*. USA: McGraw Hill
- [12] Bonnie, P. (1999). *physical education methods for classroom teachers*. USA: Human Kinestics.
- [13] Armourand, K. M., & Yelling, M. (2004). Professional edvelopmentí and Professional eLearningí: Bridging the gap for experienced physical education teachers. *European Physical Education Review*, 10(1), 71-93.
- [14] Portman, P. A. (1995). Who is having fun in physical education classes? Experiences of sixth-grade students in elementary and middle schools. *Journal of Teaching in Physical Education*, 14(4), 445-53.
- [15] Hewitt, M., & Edwards, K. (2011). Self-identified teaching styles of junior development and club professional tennis coaches in Australia. *ITF Coaching and Sport Science Review*, 55, 6-8.
- [16] Snoxell, E. (2014). The effect of teaching styles upon skill improvement and perceived enjoyment in Badminton in year 7 boys. Retrieved from http://www.multi sport.co.uk/Multi_Sport_Investigation.

How to cite this paper:

Soheyila Goharrokhi, Alireza Saberi Kakhki, Mehdi Sohrabi, Mehdi Jabbari Noughabi, (2019), The comparison of command teaching style with reciprocal teaching style on the performance and learning of basketball shoot based on Gentile's model. *Journal of Technology of Education*, 13(4), 889-895.

DOI: 10.22061/jte.2018.3489.1881

URL: http://jte.sru.ac.ir/?_action=showPDF&article=904

